र्होमे सति तस्य देवस्य रूपनिर्म्माणत्वात् 'पशुषु रूपं', सम्पाद्य 'रूपेरेव', 'एनं' अश्वमेधं, उद्धरति॥

(७) सप्तमदिनगतानां मन्त्राणां तात्पर्य्यं दर्शयति। "विष्णवे स्वाहा विष्णवे निखुर्यपाय स्वाहा विष्णवे निभूयपाय स्वाहेत्याह। यज्ञो वै विष्णुः। यज्ञायैवैनमुद्यच्छते" इति। व्यापको यज्ञो विष्णुशब्दार्थः। स च निखुर्यपः, खुरमर्हन्तीति खुर्य्याः अश्वादयः तेषां नितरां पालकः। तथाच निभूयपाः, भवन्त्युत्पद्यन्त इति भूतानि भूयशब्देनोच्यन्ते तेषामपि नितरां पालकः। अनेन होमेन यज्ञपुरुषप्रीत्यर्थमेव 'एनं' अश्वमेधं, उद्धरति॥

(८) सर्व्वस्मै स्वाहेत्येतां पूर्णाहुतिं प्रशंसति। "पूर्णाहुतिमुत्तमां जुहोति। प्रत्युत्तब्ध्यै सयत्वाय" ॥ २ ॥ इति। सर्व्वस्मै कृत्स्नदेवताममूहाय स्वाहुतमित्यनेन होमेनाश्वमेधस्य प्रत्युत्तब्धिः। पुनः पुनरुत्तम्भनं भवति। षीङ्बन्धन इति धातोरुत्पन्नः सयशब्दस्त्वयमत्राश्वमेधस्य दृढबन्धत्वं। तदर्थेयं पूर्णाहुतिः॥

इति एकादशोऽनुवाकः।

अथ द्वादशोऽनुवाकः।

(१) एकादशे दीक्षाऽभिहिता। अस्या दीक्षायाः पूर्व्वं प्रमुक्तोऽश्वः चतुःशतैः पालितः सन् स्वेच्छया सम्वत्सरमेकं सञ्च-